

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Adoratione Eucharistiæ

Boileau, Jacques

Viennæ, 1743

Cap. XII. Dilunntur novæ ojectiones Protestantium, assumptæ ex agendi ratione Juliani Apostatæ adversus Christianos, & ex S. Augustino, Theodoreto; & Scriptoribus quibusdam, Philosophis, Judæis, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49201](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49201)

CAPUT XII.

Diluuntur novæ objectiones Protestantium, assumptæ ex agendiratione Juliani Apostatæ adversus Christianos, & ex S. Augustino, Theodoro; & Scriptoribus quibusdam, Philosophis, Judæis, Mahumedanis, qui sæcul. XI. & XII. religionis Christianæ hostes infensissimi extiterunt.

I. Sive Dallæus propriæ imbecillitatis conscius, ex argumentis quæ adversus adorationem Eucharistiæ prodidit lib. II. de religiosi Cultus objecto, extiterit; sive sætæ, cui nomen dederat, rebus conducibile ac necessarium prudenter existimaverit; hanc materiam integro Libro dedita opera conscripto, haud scio an bene vel male dixerim tornatam, incudi reddendam atque iterum tuendam recepit. Ea igitur de causa lib. VII. de Cultibus Latinorum religiosis, titu-

N

lum

lum *Adorationis Eucharistiae* iterum inscripfit, postquam fatis concessit, publici juris facto anno MDCLXXI, sexto post emissum in vulgus, anno scilicet MDCLXV. Opus de objecto Cultus religiosi, quod ipse vita comite dicaverat Serenissimo Principi, Augusto Brunsvicensium & Luneburgensium Duci. Utcumque res sint, nec opus nec necesse esse arbitratus sum recentioris istiusmodi Lucubrationis confutationem aggredi; quippe cum 1. repetitio & amplificatio facietatem pariat, ac sine tædio Lectoris, retaliare non potis sit. 2. Mihi visus est Dalæus hanc materiam, quam non injucunde poliverat, non alia de causa retractasse, nisi ut ei, continuo subjiciens per calumniam, Ecclesiam Romanam panem & vinum adorare, obscuritatem & tenebras adferret. 3. His immorari amplius supervacaneum esset, cum objecta quædam cogitatione reputanda in eo libro tantummodo incurrant, quibus nos expedire hoc solitario capite facile est;

reli-

reliqua vero confutationem Historiæ Eucharistiæ, quam paucis abhinc annis Larroquius, superstitionis Calvinianæ Minister, ex Dallæo corrasit, aut Dallæus ex Larroquio expilavit, potius spectent, quam adorationis defensionem. Jam ergo his objectionibus nos extricare juvabit.

II. Primam assumit Minister libro VII. de Cultibus religiosis cap. 13. ex agendi ratione Juliani Imperatoris, Apostatæ, adversus Christianos: quo capite vehementer exaggeratis commentitiis probris ac contumeliis, quibus majores nostros afficiebat; videlicet, ipsiusmet JESU Christi adoratione, signo Crucis in fronte, ipsius etiam Crucis veneratione & Cultu religioso; observat incredibiliter adorationem panis & vini prætermissam ab eo videri, siquidem ea ætate, non secus ac nostra, Christiani flexo poplite Eucharistiam de geniculis adorassent: adeoque concludit, eo tempore morem adorandæ Eucharistiæ inauditum & receptum nondum fuisse.

Respons. Ego vero, cum nihil in religione Christiana reconditum Juliano in monasteriis enutrito, & sæpius ad synaxes admisso, nihilque impervium esse potuerit: non dubito quin perfectissime intellexerit, in celebratione Eucharistiæ, pani & vino Divinum Cultum non rependi; sed soli Christo, quem majores nostri, sicut & nos, verum Deum & hominem in Eucharistia existentem credebant. Adeoque nihil mirabile aut incredibile videri debet, si ejusmodi cultum non exprobaverit. Quippe cum nihil magis ab institutis rectæ rationis & æquitatis alienum fingi possit, quam adorationem panis & vini exprobrare hominibus, quorum perpetua constansque persuasio est, neutiquam panem aut vinum post consecrationem consistere; sed contra, ipsum Christum Dominum ab omnibus humanæ servitutis incommodis & anxietatibus liberum, in Eucharistia divino quodam modo & inexplicabili, non circumscriptivo, col-

collocari. Multo igitur congruentius erat rationi, Christi Domini cultum laceffere, quem humanis conditionibus in terris versantem, egenum, ac pauperem, in cunis vagientem, denique cruci affixum omnes homines conspexerant. Insuper videtur incogitabile, Dallæum velle Julianum genuflexionibus Christianorum coram Eucharistia factitatis, si revera factæ fuissent, commoveri: cum ipse rotunde recognoscat, fratres Anglos de geniculis (a) Eucharistiam recipere; & ejusmodi cultum pium ac religiosum admittat, nulla exprobratione dignum, dummodo non pani, quem manus pistoris in macra depfit, & in furno excoquit; sed pani vivo, qui de cælo descendit, Christo JESU referatur. Quid igitur officit legibus pietatis & religionis Christianæ, si neque panem minime existentem, neque species superstites; sed ipsum Corpus Christi, Divinitati intime conjunctum, de geniculis inclinato

N 3

vultu

(a) *Lib. VII. de Cult. relig. cap. IX. pag. 872.*

vultu cum timore & tremore recipiamus?

III. Secundam objectionem adducit ex intricato loco S. Augustini, cap. 10. lib. III. de Trinitate, quo postquam sanctissimus Doctor varia signa sive miracula recensuit a Deo immediate aut ab Angelis factitata, quæ per se timore mentes humanas percellunt, & stuporem excitant; alia refert quibusdam usibus religiosis destinata, quæ deinceps consumuntur, & manibus hominum fabricata & perfecta sunt, inter quæ panem Eucharistiæ recenset. *Sicut panis, inquit, ad hoc factus in accipiendo Sacramento consumitur.* Continenti sermone de his ultimis signis, quæ corpora sunt industria hominum factitata, ait: *Sed quia hæc hominibus nota sunt, quia per homines fiunt, honorem tamquam religiosa possunt habere, stuporem tamquam mira non possunt.* Cum nihil difficilius sit, quam sanæ mentis aciem a consuetudine sensus communis abducere, ingenue fateor me non tam perspicacis esse ingenii,

genii, ut artem efformandæ objectio-
nis ex hoc loco S. Augustini, adver-
sus adorationem Eucharistiæ, intelli-
gere possim. Verumtamen Dallæus,
cum nihil adoratione dignum existi-
met, quod non sit stupendum & mi-
rabile; & hunc panem honorem ha-
bere tamquam religiosum, neutiquam
vero stuporem tamquam mirum, ex
Augustino intelligat: eidem adoratio-
nis cultum referendum, Augustinum
nunquam reputasse sibi persuadet.

Respons. Respondeo 1. etiamsi hæc
postrema signa hominibus nota & ma-
nu hominum facta, non excitent stu-
porem, vocari tamen a S. Augustino
(a) miracula, *Quæ proprie miracula di-
cuntur*; adeoque a Dallæo posse re-
putari adoratione digna. 2. Cum ipse
bona fide recognoscat eodem capite,
hæc signa tamquam religiosa posse ha-
bere honorem, etiamsi stuporem non
habeant; perperam ea indigna adora-
tione reputabit, quippe qui defen-
dat, honorem ab adoratione dissimi-

N 4

litu-

(a) *Init. cap. 10. lib. 3. de Trinit.*

litudinem non habere, uti ostendimus hujus libri II. cap. 1. cujus etiam adorationis cultum Scriptura soli Deo adscribit his verbis (a): *Soli Deo honor & gloria*: ut supra quoque demonstravimus lib. ejusdem cap. 4. 3. S. Augustinus eo capite vocat Eucharistiam *Pietatis celebrationem*. Pietas autem adorationem significat ex eodem Augustino, Epist. 29. *Pietas cultus Dei est*. Alibi pietatem a caritate, quæ adoratio ipsa est, non discernit, lib. scilicet X. de Civitate Dei, cap. 4. *Hic est Dei cultus, hæc vera religio, hæc recta pietas, hæc tantum Deo debita servitus*. 4. Denique quid immorari necesse est in investiganda explicatione hujusce loci S. Augustini, qui vix materiam, quam tractamus, attinet? cum ipsemet conceptis verbis adorationem Eucharistiæ doceat, Enarrat. in Psalmum 98. *Nemo autem illam carnem manducat, nisi prius adoraverit. . . . Et non solum non peccemus adorando, sed peccemus non adorando*. Uti ostendimus lib. I. cap. 10. IV.

(a) Rom. cap. 16. v. 27. & 1. Tim. cap. 1. v. 17.

IV. Jam superest excutiendus novus locus Theodoretī, quem lib. 1. cap. 13. adorationi Eucharistiæ propitium vindicavimus; assumptus a Dallæo ex Quæstionibus in Genesim, Interrog. 55. ἀβελτηρίας γὰρ ἐχάτης τὸ ἐοδιόμην προσκυλεῖν. *Summæ insanie est comestum adorare*: ex quo concludit Minister, Eucharistiam, quam quotidie comedimus, non posse ab homibus nisi mente captis adorari.

Respons. Libenter fatemur, summæ insanie esse quod comeditur adorare; sed mansum & dentibus in ore constructis attritum, & in stomachum detrusum, velut esculentum ex carnibus animalium confectum. Enimvero luce meridiana clarius perspectum habemus, Theodoretum eo loci ejusmodi alimentorum comestionem, ex quibus nutritio corporis humani consuetudine naturæ perficitur, spectare. Explicat enim causas, ob quas Deus jussit hominibus post diluvium carnibus animalium mundorum vesci, & ab esu immundorum abstinere. *Ju-
bens*

N 5

bens occidere & comedere volatilia & nat-
 talitia & terrestria animalia. ἢ αἰ πετεινά,
 καὶ νηκτὰ, καὶ χερσαῖα ζῶα θύειντε καὶ ἐδίδη κα-
 λῶσας. Propterea vero animalia quaedam
 immunda dixit, alia vero munda: ut illo
 quidem tamquam immunda exhorrentes,
 non deificent; hæc vero quæ comeduntur,
 non adorent. Ἀλλὰ τὸ τοῦ μὲν ἀκάθαρτα τῶν
 ζώων λέγει, τὰ δὲ καθάρα· ἵνα τὰ μὲν ὡς ἀκάθαρ-
 τα βδελυτήριον, μὴ θεοποιῶσι, τὰ δὲ μὴ βδελυ-
 σκωῶσιν ἐδιόμηναι. At vero Corpus Chri-
 sti dum comedimus, non occidimus;
 sacrificium enim vocamus incruen-
 tum, ἀναιμακτον θυσίαν.

V. Denique postrema objectio,
 quem attenta cogitatione semper re-
 putavi, quamvis adorationem Eucha-
 ristiae directe non spectet, colligitur
 ex Scriptoribus quibusdam religioni
 Christianæ infensis, Judæis, Philoso-
 phis, & Mahumedanis: qui non nisi
 post tempora Berengariana, scilicet
 post sæculum XI. cœperunt Dei co-
 mestionem Christianis viris expro-
 brare, eosque *Voratores Dei*, θεοφάγους
 per calumniam appellare. Uti intel-
 ligi.

ligimus potissime ex his verbis Averrois, qui initio sæculi XIII. obiit, apud Cardinalem Perronium relatis ex Petro Scarga Jesuita (a): *Se Christiana secta deteriorem aut ineptiorem nullam reperire, cujus sectatores suum quem colunt Deum dentibus discerpunt & devorant.* Ex his colligit Dallæus, ante tempora Berengariana, quibus sibi persuadet constitutum fuisse dogma transubstantiationis, nulli cultui seu adorationi obnoxiam fuisse Eucharistiam.

Respons. Plusquam necesse est patet, ejusmodi objectionem non directe, sed subsultu quodam in adorationem resilire, quatenus ex præsentia Corporis Christi & transubstantiatione consequitur: verumtamen silentio prætermittere non expedit; cum præsertim assignare non difficile sit aliam causam tam fatuæ exprobrationis & contumeliæ adversus Christianos, præter novitatem dogmatis, & recenter Berengarianis temporibus

con-

(a) *Lib. 3. de Euch. cap. 29.*

constitutam doctrinam præsentiæ & transubstantiationis.

Berengarius in Concilio Romano sub Nicolao II. anno MLIX. hæresis crimine convictus, subscribere coactus est retractationi his verbis conceptæ, & dedita opera efformatæ, adeoque fateri, *Scilicet panem & vinum, quæ in altari ponuntur, post consecrationem non solum Sacramentum, sed etiam verum corpus & sanguinem Domini nostri JESU Christi esse: & sensualiter, non solum Sacramento, sed in veritate, manibus Sacerdotum tractari, & frangi, & fidelium dentibus atteri.*

At vero cum opus sit Dei, quod nemo corrigere possit, quem Deus despexerit, relapso in pristinam hæresim Berengario, alterum Concilium Romæ celebravit Gregorius VII. ad rerum Christianarum summam Præfecturam evectus, unde viginti annis post primum Concilium elapsis: in eoque nova lex imposita est, redintegrata lite, homini opinioso & contumaci iterum subscribendi alteri retra-

cta-

orationi, quæ priorem non tam amplificat quam explicat, & sic se habet: *Ego Berengarius corde credo, & ore confiteor, panem & vinum, quæ ponuntur in altari, per mysterium sacre orationis & verba nostri Redemptoris, substantialiter converti in veram & propriam ac vivificatricem carnem & sanguinem JESU Christi Domini nostri, & post consecrationem esse verum Christi Corpus, quod natum est de Virgine, & quod pro salute mundi oblatum in cruce pependit, & quod sedet ad dexteram Patris: & verum sanguinem Christi, qui de latere ejus effusus est, non tantum per signum & virtutem Sacramenti, sed in proprietate naturæ & substantiæ.*

Constat hisce retractationibus nihil aliud animo intendisse Ecclesiam, quam ut Berengarius respisceret, mentemque ab hæresi ad sanam fidem & doctrinam de præsentia & transubstantiatione traduceret. Verumtamen ex variis hujusce ætatis monumentis intelligimus, occasione data ejusmodi retractationum, divisas fuisse Catholicorum Theologorum discre-

pan-

pantesque sententias de fractione & comestione Corporis Christi. Quamvis enim nulla esset de substantia dogmatis dissimilitudo sententiæ; sive omnes verum Christi Corpus per conversionem panis ore fidelium excipi, sibi firmiter persuaderent: quidam retractationum Berengarii literæ submorse nimis adhærentes, affatim defenderunt, Corpus Christi revera frangi & dentibus conteri; alii vero, quorum opinio continuo tempore invaluit, ejusmodi fractionem & tritionem in symbolis sive speciebus ac stragulis, quibus Corpus Christi & Sanguis involvuntur, effieri tantummodo, propugnarunt.

Duo Viri hac ætate pietate & doctrina celebres, primam opinionem tuendam receperunt; scilicet Gualterus, qui obiit Magnus Prior S. Victoris Parisiensis anno Christi MCLXXX. uti intelligimus ex Opere ejus *adversus quatuor Labyrinthos Franciæ*, scilicet, Petrum Abailardum, Petrum Lombardum, Petrum Pictaviensem, & Gilber-

bertum Porretanum. Hujus Gualteri Codex MS. notatus I. I. 11. habetur in Bibliotheca S. Victoris Paris, ex cuius lib. III. cap. 11. hæc verba adversus Abailardum R. P. Mabillonius descripsit Analectorum veterum tom. III. pag. 450. *Demum venit ad Berengarium Abailardus. Hic enim Hæreticus assererat, in figura & in sacramento totum fieri, nihil in veritate. Postea vero convictus coram Nicolao Papa & pluribus Episcopis confessus est, etiam & juravit, panem scilicet & vinum post consecrationem, non solum sacramentum, sed etiam verum corpus & sanguinem Christi esse; & sensualiter non solum sacramento, sed etiam veritate manibus Sacerdotum tractari, & frangi, & fidelium dentibus atteri. Ecce catholica fides. Iste autem Scholasticus sic exponit: Vere quidem, ait, est, sed in sacramento tantum. Item ait; Sane dici potest fractio illa & partitio, non in substantia corporis, sed in ipsa forma panis sacramentali fieri, ut vera fractio & partitio sit ibi, quæ fit non in substantia, sed in sacramento, id est in specie. Item, Est*
ibi

ibi vera fractio & partitio quæ fit in pane, id est in forma panis. Item, Fractio & partes illæ, quæ ibi videntur fieri, in sacramento fiunt, id est in specie visibili. Ideoque illa Berengarii verba ita distinguenda sunt, ut sensualiter, non modo sacramento, sed in veritate dicatur corpus Christi tractari manibus Sacerdotum, frangi quoque & atteri dentibus. Vere quidem, sed in Sacramento tantum. Vera est igitur ibi attritio & partitio. Ecce dum Catholicam fidem, nulla prorsus distinctione indigentem, solitis sibi argumentationibus distinguit, alterum se se probat Berengarium. Nam sicut ille asserebat, Omnia fiunt, sed in Sacramento tantum: sic & hic. Ille vero correctus addidit Sacramento & fractioni, attritioni etiam dentium, veritatem quam negabat: iste e contra in omnibus veritatem subtrahit, dum asserit omnia fieri, non in substantia, sed in specie visibili & forma panis & Sacramento tantum.

Ad eandem opinionem alter mentem suam aggregavit, Abbaudus Abbas incerti loci, cujus tractatum integrum De fractione Corporis Christi, publi-

publici juris fecit idem P. Mabillo-
 nius eodem tomo III. Analectorum
 veterum pag. 442. quem hic exscri-
 bere tædio esset. Hæc tantum verba
 referam, ex quibus patet, ejusmodi
 Theologos de permansione integri
 Corporis Christi in cælo non dubitaf-
 se, quamvis in terris manibus Sacer-
 dotum frangi revera existimaverint.
 Quomodo ergo, inquit, de uno eodemque
 corpore queritur, quod integrum maneat
 in cælo, & frangatur in terra? Hic ma-
 xime apparet quod superius dixi, ideo
 Apostolum & Evangelistam verbum fra-
 ctionis (a) præcipue posuisse, ut hoc sua
 autoritate firmaretur, unde facilius cor hu-
 manum dubitaret. Valde enim sibi ipsi
 adversa videtur assertio, cum de uno eo-
 demque corpore prædicatur, quod integrum
 maneat & frangatur. Sed has angustias
 non patitur humana inopia: divinæ autem
 potentiæ metas præfigere non valet humana
 infirmitas, etsi conetur temeritas. Quæ
 enim impossibilia sunt apud homines, possi-
 bilia sunt apud Deum.

O

Cum

(a) Benedixit ac fregit. Matth. cap. 26. v. 26.

Cum vero tam aspera atque horrida dictio in ore Theologorum non versaretur ante tempora Berengariana; sed econtra omnes homines fideles præsentiam Corporis Christi, & transubstantiationem sine repugnantia crederent, ac, postposita discussione modi mirabilis, quo revera caro & sanguis Christi ore fidelium percipiebantur; cum alimentis ordinariis quibus vescerentur, & arte naturæ nutriebantur, magnam dissimilitudinem habere divinum hunc cibum, sibi persuaderent: nemini homini mirum videri debet, ante condemnationem Berengarii, & exsurgentem ex intelligenda ejus retractione opinionum ejusmodi divisionem, Christianos viros contumelia *Voratorum Dei, Θεοφάγων* inquinatos non fuisse; sed hoc probro inaudito & inusitato apud majores nostros, post sæculum II. rumore ejusmodi opinionis faciliter per orbem sparso, affectos permanisse.

Eccam igitur habemus veram, certam,

EUCCHARISTIÆ. LIBER II. 211

tam, & solidam tam immanis & intolerabilis contumeliæ & calumniæ causam, quam homines Protestantes in fictam novitatem constituti dogmatis de præsentia Corporis Christi in Eucharistia, & transubstantiatione, inter densas tenebras Historiæ, & contortos fumos sæculorum II. & 12. transferre perperam conantur. Quæ cum ita sint, dubitandi locus non relinquatur, argumentum ex scribendi & agendi ratione hostium religioni Christianæ infensissimorum assumptum, & in adorationem Eucharistiæ detortum, non solum vanum & supervacaneum, sed fractum & dissipatum remanere.

F I N I S.

O 2

S. Gre.